

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/188527,TEKSTAUDIO-W-Lodzi-odnaleziono-szczatki-nastolatka-domniemanej-ofiary-niemieckiego.html>
12.03.2026, 09:02

[TEKST+AUDIO] W Łodzi odnaleziono szczątki nastolatka - domniemanej ofiary niemieckiego obozu pracy dla dzieci przy ul. Przemysłowej

Data publikacji 19.07.2023

Na terenie cmentarza pw. św. Wojciecha w Łodzi zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN odnalazł szczątki nastolatka - więźnia niemieckiego obozu dla dzieci i młodzieży przy ul. Przemysłowej. Przeprowadzona analiza historyczna, poprzedzająca poszukiwania wskazuje, że w badanym miejscu pochowano w bezimiennym grobie Zdzisława Kafarskiego, zmarłego 13 kwietnia 1944 r.

Obóz prewencyjny (izolacyjny) dla młodych Polaków Policji Bezpieczeństwa w Łodzi to jednostka utworzona na obszarze wydzielonym z łódzkiego getta, przeznaczona dla dzieci i młodzieży polskiej od 6 do 16 roku życia.

Osadzone w obozie dzieci uznawane były przez Niemców za potomstwo „niebezpiecznych bandytów”, co oznaczało, że ich rodzice lub opiekunowie należeli do ruchu oporu. Umieszczano tam dzieci określane mianem „przestępców kryminalnych”, jak też włóczęgów, chuliganów, złodziei. Do obozu trafiały także dzieci z niewielkim upośledzeniem psychicznym lub niepełnosprawnością fizyczną.

Najnowsze szacunki historyków wskazują, że przez obóz przeszło ok. 2-3 tys. polskich dzieci, a liczba jego ofiar sięga ok. 200 osób. Małoletni więźniowie obozu umierali z głodu, chorób i wycieńczenia.

W efekcie przeprowadzonych kwerend ustalono zapisy dotyczące pochówku 77 ofiar. Numeracja grobów niestety nie odpowiada współczesnemu podziałowi cmentarza. Dodatkową trudność stanowi fakt ulokowania późniejszych pochówków w wytypowanych do badań miejscach.

18 lipca br. zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN przebadał pierwsze z wytypowanych miejsc na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Kurczaki w Łodzi. Jest to jeden z dwóch cmentarzy w mieście, na którym mogły być grzebane ofiary zmarłe w obozie. Po odsłonięciu niewielkiej jamy grobowej ujawniono szczątki, których wstępna ocena antropologiczna wskazuje, że należą do nastoletniego chłopca. Grób poszukiwanej ofiary nosił wyraźne ślady ingerencji, dokonanej prawdopodobnie w związku z późniejszym

pochówkiem w tym samym miejscu.

Odnalezione szczątki zostały podjęte i zostaną poddane oględzinom antropologicznym oraz identyfikacji genetycznej.

- Nie ulega wątpliwości, że mówimy o przełomie w badaniu historii ofiar niemieckiego obozu dla dzieci i młodzieży przy ul. Przemysłowej w Łodzi. Przez wiele lat nasz zespół analizował dokumenty archiwalne, porównywał sekwencję ówczesnych pochówków z aktualnym układem cmentarza i przygotowywał prace poszukiwawcze. I oto dziś wyjątkowy dzień – w wytypowanym miejscu odnajdujemy szczątki, które prawdopodobnie należą do poszukiwanego nastolatka, niewinnej ofiary niemieckiego terroru. Głęboko wierzę, że to początek serii kolejnych ekshumacji dzieci i młodzieży zmarłych w nieludzkich warunkach. Niech nasza pamięć o ofiarach znajduje swoje urzeczywistnienie w konkretnym działaniu: odnalezieniu ich, identyfikacji i pochówku, tak jak na to zasługują. Wierzę, że tak się stanie – mówił podczas prac **prof. Krzysztof Szwagrzyk, zastępca Prezesa IPN**, dyrektor Biura Poszukiwań i Identyfikacji.

BPiI

18.07.2023

Polecamy publikację wydaną przez IPN: Artur Ossowski. „Dzieci z zielonego autobusu”. Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942-1945)

Głównym celem niniejszej publikacji jest uzupełnienie informacji o funkcjonowaniu obozu dla dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi, uporządkowanie danych i zaprezentowanie Czytelnikowi kolejnych materiałów na ten temat, zwłaszcza dotyczących przebiegu procesu obozowej nadzorki Eugonii Pol, który toczył się w pierwszej połowie lat siedemdziesiątych XX w. Zapraszamy Czytelników do zapoznania się z książką. Nie będzie to lektura łatwa. Niemniej poznanie obozu i historii jego małych więźniów oraz ich oprawców to obowiązek tych, którzy mają to szczęście, że żyją w czasach dostatnich i bezpiecznych – a przynajmniej do niedawna za takie uznawanych.

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/173922,Dzieci-z-zielonego-autobusu-Z-zeznan-o-niemieckim-obozie-dla-polskich-dzieci-prz.html>

PLIKI DO POBRANIA

[ks. Tomasz Trzaska o odnalezionych szczątkach nastolatka w Łodzi \(wav, 23.46 MB\) 19.07.2023 11:00](#)

[ks. Tomasz Trzaska o odnalezionych szczątkach nastolatka w Łodzi \(mp3, 3.19 MB\) 19.07.2023 11:00](#)